

VESTNIK

SOKOLSKE ŽUPE CELJE

Leto IV.

Celje, 10. novembra 1934.

Štev. 9.

SMERTNIK JOŽE:

Čuvajmo Jugoslavijo!

V beli cerkvi, ki kraljuje nad Topolo, kjer je tekla zibel Karadjordjevičev osvoboditelj, počiva On, ki ni nikoli počival, On, ki se je ves posvetil delu in žrtvovanju za svoj jugoslovanski narod.

V svojih mislih gledamo Njegovo svetlo podobo Kralja, Viteza, Zmagovalca, Državnika, Sokola, gledamo podoba Vladarja, ki je bil sinteza vsega narodnega hotenja, hrepenenja in ljubezni, Vladarja, ki je čutil z narodom vse radosti in bolesti. Gledamo Vladarja, v katerem je bil najdivneje poosebljen genij našega naroda, v katerem so bile osredotočene največje vrline razuma in srca. Pred našimi očmi stoji podoba Vladarja, največjega Sokola, čigar osebnost je bila najsijajnejša inkarnacija sokolske ideje. Poslušamo in čujemo Njega, ko nam govori na vsesokolskem zletu v Beogradu:

Sokoli in Sokolice!

Od Sokola kraljevine Jugoslavije, ki je bil nedavno ustanovljen pod starešinstvom Mojega Prvorojenega Sina, Naslednika Prestola Petra, se pričakuje, da bo zdrav vzgojitelj omladine, pobornik bratstva in ljubavi, pobornik velike jugoslovanske misli, nosilec viteškega in nacionalnega duha. On mora pri svojih pripadnikih razvijati in jačati plamen rodoljubja in plemenitega oduševljenja, da jim bo šola državljanskih vrlin. Poleg tega mora biti spona z veliko vseslovansko sokolsko zajednico.

V znak Svoje Vladarske pažnje do teh velikih nalog in njihovega izvrševanja, darujem Sokolu kraljevine Jugoslavije to zastavo in razvijam jo z željo: da bi vedno ponosno plapolala na čast in slavo Kralja in Domovine!

Pod tem znamenjem, Sokoli in Sokolice Jugoslavije, jeklite svoje mišice, plemenitite svojo dušo, oborožite s sokol-

Nj. Vel. kralj
Peter II. spremljan po svoji
vzvišeni mater.
v žalnem
sprevedu

skimi vrlinami svoje srce. In nikoli ne pozabite, da svoj sijajni polet in vse svoje odlike vedno dolgujete veliki in uedinjeni Jugoslaviji, da njej pripadate s svojimi mislimi in s svojimi deli.

Od zibelke do groba dolžni ste služiti samo Jugoslaviji in jugoslovanski ideji, njene so vaše mišice in vaša srca, njene so vse vaše radosti in ideali, vaše težnje in vsi vaši napori.

To zahtevajo od vas vaše sokolske tradicije, to je amanet onih, ki so padli za veličino Domovine, to vam je moj kraljevski pozdrav. Zdravo!

Kraljevske te besede so se vklesale v duše sokolske in čule se bodo od rodu do rodu kot sokolski evangelij.

Pokojni naš Vladar je bil neustrašen vojak in obenem državnik velikega kova. Ves svet ga je občudoval, ko je prijel krmilo mlade države sam krepko v roko in jo vodil skozi vzburkane valove ter uedinil v duhovno skupnost brate, ki jih je razdvajala tisočletna zgodovina, podnetena po zunanjih vplivih in notranji slabosti. Kot moder državnik je pravilno vrednotil globino sokolske ideje, ki spaja vsa plemena brez razlike vere in stanu v harmonično narodno celoto na trdni etični osnovi ter je predvideval, da bo tvoril jugoslovanski narod, vzgojen v sokolskem duhu, nerazrušni temelj Njegove zgradbe — velike in uedinjene Jugoslavije in Njegovega kraljevskega doma. In postavil je na čelo Sokola kraljevine Jugoslavije Svoje Najdražje, kri Svoje krvi, Svojega prvorojenega sina Prestolonaslednika Petra. Od tedaj se zbira pod sokolskimi prapori vse, kar čuti iskreno jugoslovansko.

Zločinski strelji, ki so prebili plemenito srce Viteškega Kralja Uedinitelja, so bili namenjeni Njegovi tvorbi — naši dragi, z neizmernimi žrtvami zgrajeni Jugoslaviji. Naši sovražniki so računali, da se bo s smrtjo našega ljubljenega Vladarja zrušila in razkrojila mogočna stavba Jugoslavije. Zgodovina pa priča, da je naš narod iz vsakega udarca, naj je bil še tako hud, vedno črpal novih moči, novih idejnih sil za še večje podvige. Silovit je bil udarec, ki je nas zadel, in brezprimerna je naša žalost. Potrtih duš občutimo neizmernost praznine, ki jo zapušča smrt našega Viteškega Kralja Uedinitelja. Ni besede za to, kako narod žaluje za svojim Kraljem. V velikih dneh so se umaknili vsi notranji prepiri in nasprotna nazivanja eni sami misli: ohraniti Jugoslavijo, za katero je naš ljubljene kralj žrtvoval svoje življenje. Narod, ki tako ljubi svojega Vladarja, je resnično poln najvišjih moralnih vrednot, to je resnično dober narod, njegova duša je zdrava in nepokvarjena. Temelji Jugoslavije stojijo trdno, o tem se je prepričal ves oficijelni svet, zbran na žalni svečanosti v Beogradu.

Nam pa je vzdrhtelo srce in zasolzilo se je oko, ko smo videli našega starešino, mladega Kralja Petra II. ob strani svoje žalujoče matere, Njenega Veličanstva Kraljice Marije, stopati v sokolskem kroju na poslednji poti za svojim očetom Viteškim Kraljem Aleksandrom I. Uediniteljem. V tem nepopisnem momentu je duša vsega Sokolstva in vsega naroda v neskončni ljubezni in udanosti objela mladega našega Kralja Petra II. in prenesla nanj vso gorečo ljubezen in udanost, ki jo je gojila do blagopokojnega Kralja-Mučenika, ki je še v poslednjem dihu mislil na svojo Domovino in nam dal poslednji svoj ukaz:

„Čuvajte Jugoslavijo!“

Njegovo Veličanstvo Kralj Peter II. je na prvi svoji kraljevski poti imel na sebi preprost sokolski kroj, ki simbolizira ona načela narodnega udejstvovanja, ki jih je naš blagopokojni kralj smatral za vodilna za ves jugoslovanski narod.

Naša sokolska pot je nakazana. Vodi nas nesmrtni dub Viteškega Kralja Aleksandra I. Uedinitelja. Očistimo sebe in stopajmo po nakazani poti ter posvetimo vsako minuto svojega življenja plemeniti sokolski dovršitvi sebe in drugih ter do zadnjega vzdihaja

čuvajmo Jugoslavijo!

ZDENKO VERSTOVŠEK:

Zgodovinski razvoj nacionalne ekonomije

(Predavanje na župnem prosvetnem tečaju 1934)

A) Pesimisti.

Glavna zastopnika te struje sta bila Robert Malthus in David Ricardo. Malthus se obrača ostro proti nauku merkantilistov, da je treba skrbeti za to, da se narod kolikor mogoče hitro množi. On je postavil t. zv. ljudski zakon: Ljudstvo ima tendenco množiti se preko potrebe, t. j. preko sredstev, ki so na razpolago za njegovo vzdrževanje.

Nadaljni gospodarski razvoj vodi zaradi tega v bedo in zločin. To pesimistično naziranje je pozneje tvorilo podlago socialističnim naukom. Umetno podpiranje množitve ljudstva je nepotrebno in celo škodljivo. Enako škodljiva je prevelika skrb za uboge, ki jemlje ljudem brigo za bodočnost. Samo čut odgovornosti poedinca, jaseh pogled v razmere in moralna moč naroda lahko prebrodijo vse težave.

David Ricardo je zaslovel po svojem delu »Principles of political economy and taxation«. Važno je njegovo naziranje

o kapitalu. Kapital je po njem nakopičeno delo. Postavil je tudi teorijo o zemljiški renti. Glavno načelo je: Ni vsako posestvo v stanu, dajati zemljiško rento. Ta se razvija šele pri taki razmnožitvi ljudstva, da se morajo pritegniti manj rodovitna zemljišča k obdelavi z večjimi produkcijskimi stroški. Podrobno govoriti v okviru tega predavanja o tem nad vse težkem in obširnem problemu ni mogoče. Po Ricardu je glavni vzrok ljudskega blagostanja dobiček kapitala. Ta se doseže le z majhnimi produkcijskimi stroški. Ker pa pripada med temi produkcijskimi stroški delovni mezdi glavna vloga, ta pa more biti nizka le pri nizkih žitnih cenah, se kot glavna pojavlja zahteva po prostem trgovanju, da se s tem omogoči najcenejša preskrba z žitom. Zanimiva je tudi definicija o ceni dela, katera definicija se prvič pojavlja v znanosti. Naravno ceno dela določa število delavcev in višina za izplačilo mezd razpoložljivega kapitala. Višina mezde se v glavnem suče okrog baze potrebnega vzdrževanja. Ako pade mezda pod to bazo, potem bo število delavcev padlo, s tem se pa zviša povpraševanje po delovni sili, kar ima zopet za posledico dvig mezde. Iz tega nauka so potem socialisti stvorili svoj železni mezdni zakon. (Ehernes Lohngesetz). V zvezi s tem predstavlja Ricardo, da obstoja po naravnem zakonu stalni boj med kapitalisti in delavci in da ravno ta boj regulira mezde. Ricardo pa pozablja, da človek kot lastnik delovne sile na višji kulturni stopnji ne bo dopustil, da se z njim ravna kakor z blagom. On tudi podcenjuje možnost, da se na višji kulturni stopnji pojavljajo večje možnosti zaslužka in to v večji meri, kakor raste število delavcev in to vsled zvišanja življenskega standarda ter s produkcijo za svetovni trg.

B) Optimisti.

Glavna zastopnika te struje sta: Charles Carey in Friderik Bastiat. Oba zanikujeta obstoj zemljiške rente in tudi ne priznavata načelne razlike med zemljo in kapitalom. Zanikujeta nadalje tudi nevarnost preobljudenosti. Po Careyu ne obstoja premoženje ljudstva v menjalni vrednosti prodanih dobrin, temveč v koristnosti teh dobrin za ljudstvo. Za menjalno vrednost pa niso merodajni stroški produkcije, temveč reprodukcije. Malthusov zakon ne drži, kajti vegetabilična živila se množijo daleko jače kot ljudje, ker postaja zemlja vsled potrošnje kapitala in delovne sile vse bolj produktivna. S kulturo raste tudi delež delavca na proizvodu in sicer ne samo absolutno, temveč tudi relativno v razmerju do kapitala, ker rastoči kapital nujno rabi delavca; važnost delavca raste v gospodarskem življenju stalno.

V tej skupini bi bilo omeniti še Simonda de Sismondi. Ta ostro obsoja Smithov individualizem, ker vodi do izkoriščanja

gospodarsko šibkejšega zlasti meznega delavca. Zanimiv pojav se kaže v Angliji. Proti žitnim carinam se je ustvarila liga za prosto trgovanje pod vodstvom Cobdena; ker je imela ta svoj sedež v Manchestru, je dobila ime manchesterski liberalizem. V Nemčiji so bili glavni zastopniki te struje Michaelis, Faucher, Wirth in drugi. Najvažnejši med njimi pa je sigurno Heinrich von Thünen. Zanimiva je njegova razprava o intenzivnosti produkcije. On pravi: Le v najbližji okolici mesta se izplača intenzivno gospodarstvo; bolj so kraji oddaljeni od mesta, bolj ekstenzivno se mora gospodariti, da se doseže kolikor mogoče visok čisti donos. Izmed takratnih nasprotnikov Smithove šole bi omenil posebej Franca Lista. Ostro se je obrnil proti internacijalni smeri njegovega sistema. Nacija je vmesni člen med individujem in človeštvom. V razvoju industrije vidi najvišjo kulturo, v izgradnji industrijske in trgovske države pa višek. Zato smatra za potrebno uvedbo zmernih zaščitnih carin in to za dobo prehoda od agrarne države do agrarno-manufakturne države, da se tako zaščitijo vstajajoče obrti pred konkurenco že cvetočih podjetij v drugih državah. Vendar smejo obveljati zaščitne carine samo za ta prehod. Glede produktivnosti poljedelstva se krijejo njegovi nazori popolnoma z nazori Thüvena.

S o c i j a l i z e m

Ta je nasproten individualizmu klasične nacionalne ekonomije (t. zv. manchesterstvu), ki vidi v svobodi individuja podlago za splošno blagostanje. Ustvariti hoče novo organizacijo človeške družbe, v kateri bi se celokupno gospodarsko življenje, ali vsaj v izdatni meri, podružabilo. On odklanja podlago stare šole, zasebno lastnino na produkcijskih sredstvih. Kaj hoče socializem? Ustvarjanje novega družabnega reda v močno organizirani državi, v kateri na mesto privatnega podjetja stopi eno državno ali kolektivno organizirano podjetje ob istočasni omejitvi ali celo odstranitvi vsake proste konkurence. Sedanja razdelitev dobrin je krivična, ker vodi veliko maso ljudstva v bedo ter v izmозgavanje človeka po človeku. Starejša struja ima svoje izhodišče v naziranju, da je sedanje stanje plod organizacije gospodujočega razreda. Novejša struja vidi v sedanjem stanju uspevek z nujnostjo se podajajočega razvoja. To je materialistični zgodovinski nazor. Prva struja hoče spremeniti razmere z nasilnimi sredstvi velike mase ali pa vsaj poskuša ustvariti načrt nove države, za katerega navdušuje svoje pripadnike. Materialistični socializem pričakuje, da bo ta sprememba sama po sebi nujno nastopila in se za ta čas pripravlja. Tam revolucija, tu evolucija. Z odstranitvijo zasebne produkcije odpade ta lastni interes kot gonilna sila gospodarskega

delovanja. Zato je treba uvesti prisilno delo kot gonilno silo, v kolikor ne zadostuje lakota kot gonilna sila. Vsak človek je dolžan delati. Komunizem hoče uvesti popolno skupnost dobrin, torej skupno lastnino na vseh dobrinah. Anarhizem hoče odstraniti vsako državno oblast, izvesti hoče odstranitev vseh pravnih institucij in upa vzdržati red z zasebnimi pogodbami. Že iz tega vidite, da je anarhizem nasproten socijalizmu, ki hoče predvsem močno državo.

Nekaj besed k zgodovini teh pojavov. To ni nov pojav, vendar je baziral prvotno na filozofskih in religijskih naukih. Tako je Platon v svoji »Politeja« orisal ustavo idealne države z odstranitvijo zasebne lastnine in redbine in skupno vzgojo otrok. Utopistični roman Tomaža Mora (1516) slika posebno kolektivno državno gospodarstvo, v katerem vsakdo svoje proizvode oddaja državnim ustanovam, ki potem iste pravično razdele. Omeniti je še Civitas Solis od Campanelle. Že v prvih stoletjih krščanstva so se pojavili praktični poskusi organizacije komunističnih zajednic. Slične pojave vidimo koncem srednjega veka, vendar te ideje niso zapustile velikega upliva. Moderni pokret ima svojega očeta v J. J. Rousseau; njegovo delo »Traité sur l'origine de l'inégalité par - mi les hommes« je naravnost ephalnega pomena. Po njem je zasebna lastnina izvor obstoječe neenakosti in vseh socijalnih in političnih krivic. Pozneje pa je iz temelja spremenil svoje nazore. On ni socijalist, saj je zasebno lastnino uvrstil med splošne človeške pravice. Grof Saint Simon hoče postaviti nov družabni red na temelj morale, ljubezni do bližnjega prvih kristjanov. On ne zahteva odstranitve zasebne lastnine. Država in cerkev naj tvorita združeno oblastvo. Zanimivo je, da je učenec Sainta Simona, Saint Amand Bazard nastopil z zahtevo po odstranitvi dednega prava. S tem v zvezi bodi omenjen Charles Fourier, ki zahteva odpravo rodbine, uvedbo svobodne ljubezni in skupno vzgojo otrok. Praktični poskusi, ki so bili uvedeni na podlagi teh teorij, so vseskozi propadli.

(Dalje)

MILAN MAHKOTA:

Program mladinskih ur

Kaj so mladinske ure in kako jih prirejamo, o tem se je razpravljalo na zboru društvenih prosvetarjev in v Župnem veščniku št. 4. in 6. I. 1934, govorilo pa se je o organizaciji oz. izvedbi teh v župnem prosvetnem tečaju. V naslednjem priobčujemo časovno razporejeno snov za posamezne dečje prireditve za leto dni.

September: 1. Nj. Vel. kralj Peter II. — naš brat in vodja. V zvezi z dogodki na Banjici in Bazovici 1930. Mi-

rovna in nacionalna vzgoja. 2. Milčinskega pripovedni popoldan. Šaljivi prizori po njegovih spisih. Med odmori gramofonska glasba. Slovenske narodne ter Ribničani na ploščah. Godba in komični govori.

Oktober: 1. Obletnica koroškega plebiscita. Koroški fantje na ploščah. Prizor »Gremo v Korotan«. (Špicar — »Naš rod« 1932.) Mirovna, socialna in nacionalna vzgoja. 2. Mladinska igra: Kralj Brilljantin. (Izposodi si jo: Ivan Cesar, član drame, Ljubljana — Prule, 6/I.).

November: 1. Obletnica Rapalla. (Komemoracija za vse od Italijanov nam prizadete žrtve.) Nacionalna in mirovna vzgoja. 2. Propaganda za sokolski tisk. Izložba sokolskih mladinskih časopisov. Čitanje žurnalističnih prispevkov dece domačega društva. (Namen: Tudi mi pišimo v »Našo radost«!)

Obdelane naloge: a) Zakaj sem sokolič? b) Moj najlepši dan, ki sem ga preživel v sokolskem društvu. c) Če bi bil bogat, kako in zakaj bi pomagal Sokolu. č) Domovina — zdravo!

Ustanovni občni zbor »Hranilnice Sokoličev, z. z. o. z. Čisti dobiček je namenjen v naročitev »Naše radosti« (finančni možnosti primerno število izvodov) in za zlet dece v maju. (Propagandni pohod v kraj, kjer Sokoličev še ni.)

December: Proslava Zedinjenja in spomin na rojstni dan blagopokojnega kralja Aleksandra I.

1. december se smatra za oficijelni sokolski praznik sokolske dece.

Akademija bodi čim pestrejša! Zaobljuba novovstopivših bratov ter prevedba dece v višje oddelke oz. naraščaj. Vpisovanje v društveno knjigo. Poklanjanje diplom vrstam oz. posameznikom, ki so bile priborjene med letom v raznih tekmah.

Januar: 1. Občni zbor dece (namišljen seveda!). Volitev dežurnih, odgovarjajočih za red pred telovadbo ter funkcionarjev, določenih za red pri dečjih prireditvah.

Volitev statističarjev ter poverjenikov za deco v posameznih razredih šol. Volitev pobiralcev prispevkov za sokolsko mladinsko časopisje ter »upravnega sveta« pri »Hranilnici Sokoličev«.

Skratka: Določitev vseh upravnih formalitet za bodoče poslovno leto v armadi društvene dece.

Spoznavanje ustanovitelja Sokolstva dr. Miroslava Tyrša.

Zbor: »Kje dom je moj«. Pesnitve na Tyrša, anekdote o njem; med odmori na ploščah »Češke narodne« ter sokolska koračnica.

2. Sokolski smučarji. Tozadevno zabavno čtivo. (Glej »Naš rod« 1933, 34 ter »Našo radost«!)

Gramofon: Slovenski harmonikarji. Načrt sokolskega smučarskega znaka. (Razgovor s sestricami z namenom, naj vsak Sokolič ima značko, ki jih izdelujejo sestrice za ceno ½—1 Din. Dobiček vknjiži »Hranilnica«.)

Razgovori o dečji smučarski tekmi (zabavno čtivo o tekmah, n. pr. »Naša radost 1932 — F. Majnik«.)

Ustanovitev mladinskega smučarskega odseka.

Februar: 1. Dr. Oražen, drugi starešine, SKJ. Vmes deklamacije sokolskih pesmi Ganglovih in drugih. H koncu sokolska himna ter alegorija s tendenco »Moč sokolstva«.

2. Pustna čajanka, nastop harmonikarjev in šaljivca. »Martin Krpan telovadi«, nastop na konju, smešno. Čitaj Murnikovo tozadevno čtivo in sestavi prizor! (V letu 1935, zaradi narodnega žalovanja odpade.)

Marec: 1. Masaryk, zaščitnik češkega Sokolstva, to v paraleli z našim.

2. Jubilej tega ali onega pisatelja (Meško, Jurčič).

3. Tombola za mladinske knjige.

Vmes: Čitanje Jurčičevih zabavnih.

Gramofon: Vojaška godba — koračnice (ker je gotovo kdo izmed domačih nastopil kadrovsko službo. Spomin na tiste in navdušenje za našo narodno vojsko.

Po tomboli mala zakuska (kava in kruh).

April: 1. Sokolstvo pri nas. 2. Naše planine — lepota domovine!

Plošče: Vokalni kvintet — slov. narodne.

Skiptikon: Naše krasote (film Z. K. D. v Ljubljani za Din 25.—; plošče pri tvrdki Banjaj na Miklošičevi c.; izposojnina 0.50 za 2 dni).

3. Mladinska igra: Pehta. (Tekst, godba in vmesni plesi, tudi skica za dekoracijo pri obeh igrah se dobe pri br. Mahkoti M., učit. v Hrastniku.)

Maj: 1. Materinski dan.

2. Higiena Sokoliča pod geslom: Ciciban — Cicifuj. Vmes: Zupančičevi slavospevi naravi. — Cicibanovi prizori.

3. Nedeljski propagandni zlet v bližnji kraj, kjer še ni društva. Taborski način. Usidranje pod kozolcem. Kratek telovadni nastop. Propagandni govor najmlajšega. Zastava dece pred vodom dece je neobhodno potrebna! (Glej članek »Ž. V.« 1934 št. 6.)

Junij: 1. Vidov dan, sodelovanje pri društveni akademiji. a) Prizor »Naš Vidov dan«, Manica Komanova. b) Zborovska deklamacija »Vidov dan«.

Na Vidov dan po možnosti skupno kosilo.

Na Vidov dan popoldan: tekma harmonikarjev.

Če je junija društveni zlet ali jubilej, dopoldan akademija dece ter razvitje dečjega prapora. (Glej: Ž. V. št. 6. 1934.)

Julij, avgust: Zleti in eventualno taborenje. (Glej knjigo: Baden - Powell: Skavt.)

Dodatek. Program sestavljamo po zmožnosti, iznajdljivosti, dosegljivemu materialu primerno. Največ trajaj vsaka prireditev 1—1½ ure. Začne naj se vedno s pesmijo »Sokolski pozdrav«. (Tudi sleherna telovadna ura!)

V slučaju nepredvidenega važnega dogodka se program priložnostno izpremeni in izpopolni.

T E H N I Č N I D E L

M. PRELOG:

Vadbene ure za deco obojega spola

24. u r a .

Osnova:

Razgibanje s plazenjem čez razna orodja.

Vaje z ročkami: predvsem vaje lehti.

Meti: vzkoki do vzpore klečno in čepno.

Boj za palico.

Skokis prožno desko: odriv snožno.

Igra: »V rove za lisico«.

Razgibanje s plazenjem na razna orodja.

Sredi telovadnice postavimo razna orodja, kakor: tri bradlje — vzporedno, ali konja in bradljo vzporedno, ali konja, kozo in bradljo; lahko pa tudi kaj drugega, recimo navadno mizo, kakšna bruna itd., kar pač telovadnica in njena bližina premoreta. Nato se deca plazí čez to orodje drug za drugim, pri širšem se pa plazita po dva ali celo po trije hkratu. Povrh vadimo:

1. Tecite do orodja!
2. Dirjajte od orodja!
3. Skačite po eni nogi do orodja!
4. Skačite po eni nogi do orodja, snožno od orodja!
5. Tecite do orodja po štirih!
6. Skačite od orodja kot zajček!

Vaje z ročkami: predvsem vaje lehti.

- A) 1. Korakajte z ročkami!
2. Korakajte z ročkami in nihajte z lehtmi nekoliko više!
3. Korakajte z ročkami — na korak z levo predročiti desno, zaročiti levo — na korak z desno obratno!

4. Isto do vzročjenja in visokega zaročenja.
5. Iz stoje razkoračno čelno: nihati v ravnini čelno vedno više (predročiti dol not — odročiti dol — predročiti dol not — odročiti itd. do vzročjenja). Večkrat!

B) Iz stoje spetno:

1. Zibanje v lahkem počepu in nihanje z lehtmi naprej in nazaj in to vedno više do vzročjenja in zaročenja. Večkrat!
2. Isto z zibom v čepu.
3. Zibanje v lahkem počepu in nihanje z lehtmi v ravnini čelno vedno više (predročiti dol not — odročiti dol, predročiti dol not — odročiti itd. do vzročjenja). Večkrat!
4. Isto z zibom v čepu.
5. Eno ročko odložijo, drugo mečejo v zrak in lovijo (samo nizko).
6. Po dva otroka si mečeta ročko in jo lovita.

Dihalne vaje: Mlajša deca vadi brez ročk, starejša z ročkami. Iz stoje razkoračno polagoma odročiti, dlani gor, ramena tiščati nazaj in globoko vdihniti — polagoma priročiti, se sprostiti in močno izdihniti. Večkrat!

Meti: vzkoki do vzpore klečno in čepno. (Konj na šir z ročajmi brez deske.) Samo za večje!

Naletoma z odrivom snožno.

1. Vzok v vzporo klečno — vstop (menoma) v vzporo čepno — vzravnavna — seskok naprej.
2. Vzok v vzporo klečno — vzok v vzporo čepno — vzravnavna — seskok naprej s polobratom v l.
3. Vzok v vzporo čepno — giblji z nogami (kot bi tekeli) — vzravnavna — seskok naprej s polobratom v desno.
4. Vzok v vzporo čepno — menjavaj vzporo čepno odnožno z levo in z desno (do štirikrat) — vzravnavna — seskok nazaj.
5. Vzok v vzporo čepno — napni noge (vzpora stojno) večkrat — vzravnavna — seskok nazaj z vzročanjem.

Boj za palico.

Po dva in dva prejmeta palico, katero skušata drug drugemu iztrgati s pretezanjem, prerivanjem, izmikanjem, ali kakorkoli. Le surovo metanje na tla se naj zabrani. Premagan je oni, ki palico z obema rokama izpusti. Hkrati naj vadi le 5 do 6 dvojic, da ima vaditelj pregled. Pri ponovi vadijo zmagovalci skupaj, premagani pa spet skupaj.

Skoki s prožno desko: odriv snožno.

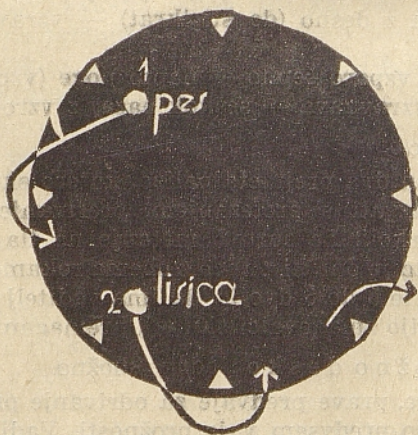
To so prve, prave predvaje za odrivanje pri preskokih čez orodja, so predvsem vaje prožnosti. Vadi tudi že manjša

deca, seveda ne v strogem smislu; kjer ni prožne deske, se vzame navadna, ali se pa vadi oddivanje na tleh.

- A) 1. Skočite tako, da skočite z obema hkratu na desko in se torej z obema odrinete (odriv snožno)! Večkrat!
2. Skočite in po skoku napravite vzporo čepno!
3. Skočite — napravite vzporo čepno — prevernite kozolec!
4. Skočite — prevernite kozolec! (Pred prevračanjem kozolca naj napravi in vadi deca vzporo čepno zato, ker brez teh predvaj rada izgubi orientacijo, se že med letom vrti ter se lahko s padcem na glavo poškoduje.)
5. Skočite — prevernite kozolec v sed raznožno!
- B) 1. Odriv snožno — med letom uleknite — pri doskoku čep. Večkrat!
2. Isto, a med letom z uleknjenim križem odročite!
3. Med letom z uleknjenim križem odročno vzročite!
4. Med letom z uleknjenim križem predročno vzročite!
5. Med letom z uleknjenim križem odročno vzročite in ploskните nad glavo!

Igra: »V rov za lisico!«

- A) Deco postavimo v krog, če je je dosti, v dva kroga s čelom not, nakar se otroci primejo kot za igro »mačka in miš«. Enega postavimo za lisico, ki jo drugi (pes jazbečar) lovi. Smisel igre je ta, da lisica teče skozi vsak prostor, ki ga napravlja deca z držanjem za roke, ne da bi izpustila le eno odprtino, a drugi, to je pes jazbečar, jo podi, oziroma jo skuša ujeti. Vse odprtine predstavljajo rov. Ko pes ujame lisico, pride na vrsto druga dvojica; če pa ni izgleda, da jo ujame, menjata položaje (na pisk). V igro se spusti lisica pri tretjem, pes pa pri prvem telo-

vadcu v krogu. Lisica se smatra ujeto tudi, če je pri begu izpustila kako odprtino. Lovijo se lahko:

a) z oprijemanjem telovadcev (s tem si pomagajo hitro zavijati);

b) brez oprijemanja ali kakršnegakoli dotikanja stoječih.

B) Isto, a deca v krogu koraka s kratkimi in počasnimi koraki v levo ali v desno.

Dihalne vaje je treba izvajati pri vsaki telovadni uri, četudi jih ni v programu, ter redno opozarjati deco na smotreno in pravilno dihanje! (Dalje)

N. TRDINOVA:

Vadbene ure za ženski naraščaj

14. u r a .

Razgibanje: Vsaka telovadka si izbere eno, s katero tvori par. En par dobi veliko žogo. Telovadki tega para si meteta žogo, pri tem lahko prosto tekata po vsej telovadnici in se spretno izogibljeta ostalih, ki skušajo žogo dobiti zase. Kateri se posreči dobiti žogo, igra dalje s svojim parom. Žoga se ne sme izbiti drugi iz roke, prav tako se ne smejo odrivati surovo druge telovadke ali se vleči za roke (Igramo največ 5 minut.)

U red zbor, napred stupaj! Med pohodom se telovadke uvrščajo v red, ki polagoma zavije v krog. Med pohodom vadimo:

1. Predročnja in zaročenja (mahanje s sproščenimi lehtmi).
2. Vzročnja in zaročenja (mahanje s sproščenimi lehtmi).
3. Počasi odročno vzročiti — po isti poti priročiti (na 8 korakov).
4. Veliki čelni krogi na levo (en krog na 4 korake).
5. Veliki čelni krogi na desno (en krog na 4 korake).

Ritmika: Ponovimo izmenski korak naprej, kakor smo se ga naučili v 5. uri. Nato vadimo:

1. Izmenski korak z levo, izmenski korak z desno, dva navadna koraka, predskok sonožno do počepa.
2. Izmenski korak z levo, izmenski korak z desno, štirje tekovi poskoki, predskok sonožno do počepa.
3. Štirje tekovi poskoki, dva navadna koraka, izmenski korak z levo, predskok sonožno do počepa.
Vaje 1., 2., 3. ponavljati mnogokrat, tudi v pospešenem tempu, vsi koraki so naprej.
4. Izmenski korak v levo stran — prisuniti desno do stoje spetno (ponavljati).

5. = 4., toda v desno stran.

6.—7. = 4.—5., toda prisuniti s topotom do stoje spetno.

K r o g i (dosežni):

1. Guganje z odzivom (poljubno) pri predgugu in zagugu.
2. Predgug — zagug — pri predgugu skršiti prednožno snožno — v zagugu suniti dol (odriv samo pri predgugu).
3. Predgug — zagug — pri predgugu skrižati noge skrčno prednožno (turški sed v zraku) — v zagugu noge iztegniti (odriv pri predgugu).
4. V predgugu cel obrat v levo — v zagugu cel obrat v desno (večkrat).
5. = 4., toda v nasprotno stran.

K o n j n a š i r z r o č a j i (s prožno desko).

Z zaletom in odzivom, s prijemom za ročaje:

1. Vzkok v vzporo čepno — seskok nazaj.
2. Vzkok v vzporo čepno — vzravna — seskok naprej.
3. Vzkok v vzporo čepno — odročiti — seskok naprej.
4. Vzkok v vzporo klečno — seskok nazaj.
5. Vzkok v vzporo klečno — seskok naprej.
6. Vzkok v vzporo klečno — odročiti — seskok naprej.

Vsako vajo ponavljamo in pazimo na pravilni odriv na prožni deski.

I g r a : Izbijanje iz kroga. Telovadke stoje v krogu s čelom not. Dve do štiri stopijo v sredo. Telovadke imajo majhno, lahko žogo, s katero skušajo zadeti eno izmed srednjih. Kateri se to posreči, gre v sredo, zadeta pa stopi na njeno mesto v krog. (Dalje.)

S. BURJA:

Uvodne vaje

K 11. u r i.

A. V pohodu.

25. »Okamenenje«. Lovec lovi in kogar se dotakne, mora ostati na onem prostoru, kjer ga je dohitel, nepremičen, t. j. da okameni. Okamenelega lahko reši vsak prost igralec, če se ga dotakne in reče: »Prost«. Če je veliko igralcev in velik prostor, potem določi dva lovca! Lovca izmenjaj takrat, ko polovi vse, ali pa, če je že utrujen. Odpri okna!
26. V pohodu bočni krogi nazaj. »En« z bočnim lokom nazaj vzročiti, vdih. 2, 3 polagoma priročiti.
27. Hoja s počepom izstopno s predkolebom. 1. počep izstopno z l., d. pokrčena, predklon, z l. roko pobereš kamenje. 2. Vzravna in vzklon na polovico ter korak z d. 3. Korak

z l. in dokončaš vzravnavo in vzklon, in vse isto takoj v nasprotno stran.

28. Med pohodom iz priročenja skozi odročenje vzročiti in priročiti z zibanje lehti. »Trčečim korakom« in preidi v redove — dvojne redove — razstop v globino — vod stoj! Prosti razstop od sredine, z odkoraki odročiti — zdaj! — priročiti — zdaj!

B. Na mestu.

29. Prednožiti z l., zasuk trupa v l., odročiti, z d. sežeš na zunanjo stran narta — prinožiti, odsuk, priročiti in nasprotno!
30. Čep, skakljanje v čepu (z dvigom v počep in zopet v čep).
31. Vzpora klečno: 1. Z l. nogo suniti nazaj (suni čim više!). z d. vzročiti. 2. Nazaj v vzporo klečno. 3. Z nasprotno lehtjo in nogo. 4. Nazaj v vzporo.
32. Sed krednožno snožno: prednožiti ven (raznožno) — polagoma spustiti (preideš v sed raznožno).
33. Sed raznožno: predklon v l., predročiti dol in zib — vzklon — predklon v d. in zib.
34. Leža na trebuhu: vzročiti, zaklon, zanožiti — vzklon, spustiti noge na tla.
35. Stoja spetno: zibanje počepno s predročevanjem in zaročevanjem — vzročiti in zanožiti d. — prinožiti in zibanje počepno — vzročiti in zanožiti l. — prinožiti in zibanje počepno.
36. Stoja spetno, odročiti, dl. spred: zaklon in dva ziba (nazaj) v odročanju.

K 12. u r i .

A. V pohodu.

37. Štiri poskoke naprej snožno — vzkok z dvojnimi obratom v l. — 4 poskoke naprej snožno.
38. V pohodu bočni krogi nazaj. 1. Z zaklonom in bočnim lokom nazaj vzročiti; 2., 3. polagoma priročiti. Stopnjuj hitrost štetja in zopet popuščaj!
39. V pohodu, roke sklenjene v vzročanju: na korak z l. zmerni odklon v l. — na korak z d. globoki odklon v l. — na korak z l. vzklon in nasprotno. Med tekom preidi v dvojne redove itd. kakor v prejšnjih urah. Rabi pravilna povelja!

B. Na mestu.

40. Stoja razkoračno v stran, predklon globoko, z l. predročiti, dotik tal pred l. stopalom — vzklon, priročiti z l. — počep razkoračno, zaklon, boke potisni naprej, zaročiti z d. in dotik tal za d. peto — vzklon in priročiti z d.; ponavljati in potem nasprotno.
41. Vzpora klečno, roke je postaviti daleč naprej, da čutiš vso

- težo na rokah: z odzivom rok vzklon in tlesk z rokami — ponavlja!
42. Zibanje počepno s predročevanjem in zaročevanjem — vzkok, s predročanjem vzročiti — doskok in zibanje počepno s predročevanjem in zaročevanjem itd.
 43. Stoja zakoračno z d., odročiti, dl. gor: zaklon, vdih — vzklon.
 44. Sed prednožno snožno: $\frac{1}{4}$ obrata v l. (na tleh in bolj z levim kolkom), prednožiti in striženje z nogami, z lehtmi loviš ravnotežje.
 45. Leža vznak: na znamenje sed skrčno, stopala se ne dotikajo tal, predročiti dol — polagoma teža vznak.
 46. Stoja spetno, odročiti, dl. gor: zasuk lehti naprej za 180°, dl. gor, krepko — odsuk sproščeno.
 47. Stoja zanožno z d., lehti voljno-priročene: z d. prednožiti visoko — zanožiti, ponavlja!
 48. Stoja odkoračno z d., zasuk trupa v d., predročiti gor sproščeno — z zibom počepno odnožno z d. in globokim predklonom nihanje trupa in rok v l. (preideš v položaj, ki je obraten prvotnemu), v d. itd. Nihaj sproščeno!

K 13. u r i .

A. V pohodu.

49. Poskoki v teku in bočni krogi nazaj. Na poskok z l. z bočnim lokom nazaj vzročiti — na doskok z d. priročiti.
50. Hoja z visokim skrčevanjem prednožno na vsako 3. dobo in odklon v nasprotno stran od skrčenja noge. Stopnjuj hitrost!
51. Hoja po štirih (ne na kolenih) — tek po štirih. — Preidi vedno v teku v dvojne redove in v razstop kakor do sedaj, če ni drugače povedano!

B. Na mestu.

52. Stoja spetno, odročiti, dl. gor: zibanje počepno, kroženje ramen in mali bočni krogi nazaj.
53. Izpad z d. v stran velik — vzravnavna in s polobratom v l. izpad z d. v stran in ponavlja, da prideš okoli, nato z l. nogo!
54. Prednoži nizko in voljno eno nogo ter jo stresaj — isto z drugo nogo!
55. Leža vznak: prednožiti nizko — striženje.
56. Leža vznak: raznožiti — prednožiti ven — snožiti (v prednoženju) — spustiti na tla.
57. Skakljanje — vzkok, prednožiti eno nogo (menoma d. in l.) — skakljanje.
58. Stoja odkoračno z d. vzročiti not, roke sklenjene: s krepkim zamahom dol čep odkoračno, globoki predklon, pred-

ročiti dol (med nogami) — izdihni — polagoma vzravnavaj, vzklon, vročiti not, vdih.

59. Prednožiti z l. not, predročiti z d. dol not — zanožiti z l. ven, odročiti z d. gor, tudi obratno!
60. Stoja zanožno z d.: s prednoženjem d. celi obrat v l. na prstih leve v stoji zanožno z d. (Dalje.)

Jugoslovanska kola in češkoslovaški narodni plesi

Priredila Nina Trdina.

S temi plesi so nastopile dijakinja drž. realne gimnazije v Celju na prireditvi J. S. v Celju 1934. Primerna je ta skladba za ženski naraščaj, event. za ženski in moški naraščaj skupno. Obleka je lahko običajna telovadna, lepša pa je narodna noša ali vsaj dečva.

Preden začnemo vaditi sestavljene plesje, vadimo posebej vse korake, ki pridejo pri plesih v poštev. V glavnem prisunski korak v stran, naprej in nazaj, izmenski korak naprej, nazaj in v stran, polkine poskoke, poskoke s krčenjem prednožno itd. Šele kadar telovadke vse to obvladajo popolnoma, smemo vaditi sestavljene plesje.

Nastopa lahko poljubno sodo število telovadk, toda ne manj kot 12. Opisala bom nastop za 48 telovadk, kar pa bo prav lahko prilagoditi tudi manjšemu številu telovadk.

Klavirska partitura bo izšla kot priloga »Vestnika«. Kakor hitro smo ples naučili, vadimo ga s spremljevanjem klavirja.

Sestava obsega:

prihod — 16 taktov $\frac{2}{4}$;

3 kola — Seljančica, Zaplet, Hrvatsko kolo;

3 češke narodne plesje — Kalamajka, Sekerečke, Vrták.

Med posameznimi plesi so medigre.

Kola plešemo v krogih, češke plesje v redovih, kjer to ne bi bilo mogoče, v redovnem krogu.

Kadar so roke v bok, naj se vedno dotikajo bokov s hrbtom roke, prsti smere nazaj.

Prihod.

Telovadke so v parih, se drže za roke v višini ramen (skrčene priročno) — zunanje roke v bok — priskačejo od dveh strani od zadaj na telovadišče s polkinimi poskoki. Razdaljo v globino zavzamejo že med prihodom. Na zadnji takt »Prihoda« se ustavijo in priroče. »Prihod« ima 16 taktov $\frac{2}{4}$, torej 16 polkinih poskokov. Kjer bi bilo to za prihod preveč (na odrih), lahko vzamemo samo prvih osem taktov, kjer bi bilo 16 taktov premalo, ponavljamo drugih 8 taktov ali pa tudi vseh 16 taktov.

Medigra.

- I. drža.
- II. drža,
- III. 1. $\frac{1}{2}$ obr. v levo (ozir. d), dvojice s čelom druga
2. prisun desne (ozir. l) v stojo spetno, proti drugi.
- IV. 1. roke v bok,
2. drža.

Kalamajka.

- A)
- I. 1. Poskok na levi — prednožiti desno.
2. Poskok na levi — zanožiti desno.
 - II. 1. (e-na) dva topota na mestu — desna, leva.
2. Topot z desno do stoje spetno.
 - III., IV. = I., II. nasprotno.
 - V., VI. = I., II.
 - VII., VIII. = I., II. nasprotno.
- B)
- I. 1. (e-)Stoja izstopno z levo naprej ven s povdarkom — upogniti zanožno desno — upogniti priročno desno, dvojice se primejo za desne roke v višini ram — leve roke v bok — pogled druga na drugo (telovadke so z desnimi boki druga ob drugi), (-na) poskok na levi — lehti in pogled drža,
2. dva tekova poskoka naprej — desna, leva.
 - II. 1.—2. Štirje tekovi poskoki naprej — telovadke se vrnejo na svoja mesta in se spuste za roke (prožiti z notr. lehtni). V teh dveh taktih so se dvojice enkrat obkrožile in sicer v desno okrog.
 - III., IV. = I., II. nasprotno (obkrožiti se na levo okrog, držati se za leve roke, desne v bok).
 - V., VI. = I., II.
 - VII., VIII. = III., IV.
- Ves ples se še enkrat ponovi.

Medigra. 4 takti $\frac{2}{4}$.

S šestimi koraki naredo telovadke krog in sicer po 12 telovadk en krog. Imamo torej štiri kroge. (Glej skico!) Na IV. takt 1. dobe vse stojo spetno — podati si roke, 2. drža.

Seljančica.

- I. 1. Odkorak z desno.
2. Prisun leve k desni in teža telesa se prenese na levo.
- II. 1. Odkorak z desno.
2. Prisun leve k desni, toda teža telesa se ne prenese.
- III. 1. Odkorak z levo.
2. Prisun desne k levi in teža telesa se prenese na desno.

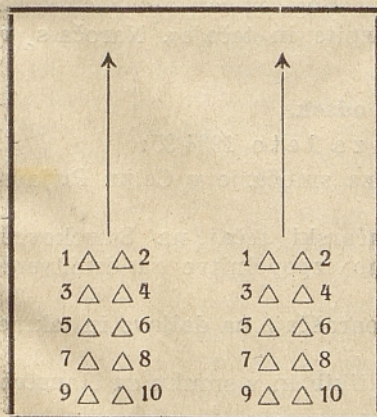
- IV. 1. Odkorak z levo.
 2. Prisun desne k levi, teža telesa se ne prenese.
 Takti I.—IV. se ponove.
- V. 1. Majhen korak z desno.
 2. Prisun leve k desni brez prenosa teže.
- VI. 1. Majhen odkorak z levo.
 2. Prisun desne k levi brez prenosa teže.
- VII. = V.
- VIII. = VI.
- IX. 1. Odkorak z desno.
 2. Prisun leve k desni in teža telesa se prenese na levo.
- X. = IX.
- XI. = IX.
- XII. 1. = IX. 1.
 2. Prisun leve k desni, toda teža telesa se ne prenese.
- XIII. 1. Odkorak z levo.
 2. Prisun desne k levi in teža telesa se prenese na desno.
- XIV. = XIII.
- XV. = XIII.
- XVI. 1. = XIII. 1.
 2. Prisun desne k levi, toda teža telesa se ne prenese.

Ves ples ponovimo še trikrat!

Opomba: Seljančica, kot sem jo opisala tu, je po prof. Lj. in D. Jankoviću prav narodnega izvora. V »Vestniku« št. 5. v 7. uri ženskega naraščaja najdete nekoliko drugačen opis one Seljančice, kakor se je namreč pri nas udomačila in razširila. Plešimo odslej vedno le pravilno! (Dalje.)

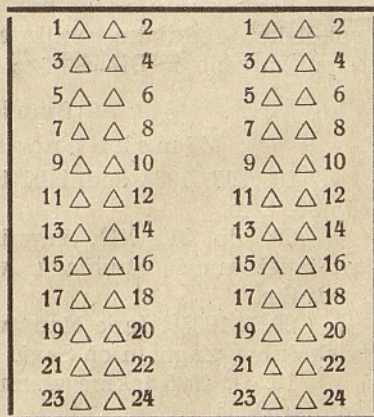
Sl. 1

Prihod

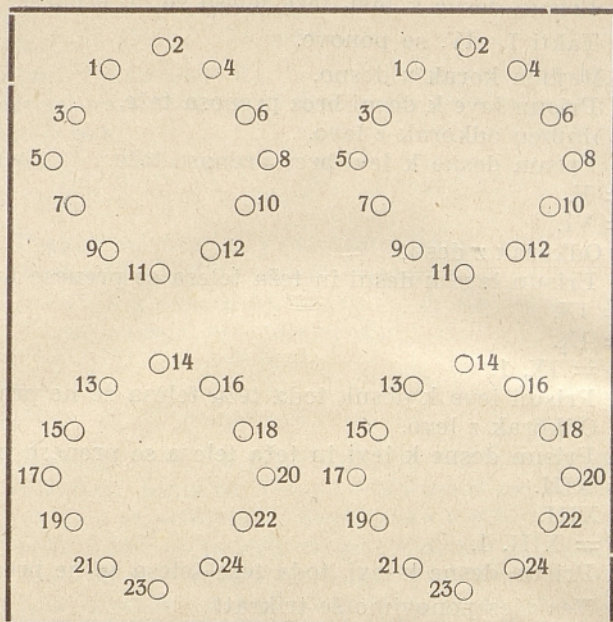

Sl. 2

Kalamejka

Seljančica

I Z Ž U P E

Iz tehničnega odbora.

Župni prednjaški izpiti se bodo vršili 16. decembra t. l. v Celju. Pošljite tozadevne prijave čim preje!

Glasom savezne odredbe se letos na državni praznik akademije ne vršijo.

Vsak prednjak si naj nabavi Bogičevičev »Priručnik za sokolske prednjake, prednjaške izpite in tečaje«. Naroča s_u v Tuzli za ceno 45 Din.

Smučarski odsek.

Zimski program za leto 1934/35:

16. XII. 1934 sodniški izpiti za smučarje v Celju. Prijava do 30. t. m.

26. do 31. XII. župni smučarski tečaj na Smrekovcu za izvežbanejšje smučarje v svrhu izpopolnitve za društvene vodnike.

20. I. 1935 tekme članstva in naraščaja na daljavo in tekme v skokih v Zagorju ob Savi.

10. II. 1935 tekme v smuških likih in v smuku za članstvo in naraščaj.